GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 272. *Sâmbată Dumineca, 8 (20) Decemvre.* **1885.**

Braşovŭ, 7 Decemvre 1885.

Proiecte de lege de cea mai mare însemnătate se desbatŭ în camera deputaţilorŭ din Peşta, e vorba chiar d'a se reformá administraţiunea, d'a se da puterĭ escepţionale fişpanilorŭ, şi totuşĭ nicĭ unulŭ din vorbitorii ungurĭ, carĭ ţinŭ discursurĭ unulŭ mai lungŭ decâtŭ altulŭ, nicĭ unulŭ, ḑicemŭ, nu-şĭ aduce aminte, că în acestŭ statŭ mai trăiescŭ afară de Maghiarĭ şi alte naţionalităţĭ, carĭ nu vorŭ sĕ renunţe la individualitatea lorŭ şi a cărorŭ interese de viaţă cere prudenţa de statŭ sĕ fiă câtŭ mai multŭ respectate.

Naţionalităţile se amintescŭ în discusiunile din cameră numai spre a justifica mĕsurile absolutistice propuse de guvernŭ, numai spre a arăta în cătrău trebue sĕ se îndrepteze săgeţile maghiarismului violentŭ.

Puterea a orbitŭ — cum ne arată istoria — şi alte naţii multŭ mai deştepte, mai harnice şi mai resonabile, cu câtŭ mai multŭ n'a trebuitŭ ea sĕ orbéscă pe Maghiarĭ, carĭ s'au născutŭ cu patima d'a fi domnĭ şi stăpânĭ peste conlocuitorii lorŭ de altă rassă şi carĭ prin urmare suntŭ predomniţĭ d'unŭ fanatismŭ naţionalŭ unicŭ în felulŭ sĕu?

Inainte de vreme se mai găseau Maghiari cu véḑă şi cu sciinţă, carĭ când se tractá de grava cestiune a organisaţiunii interióre a statului, îşĭ aduceú aminte de toţĭ factorii lui şi le strigau celorŭ ce voiau sĕ facă din Ungaria peste nópte unŭ statŭ naţionalŭ maghiarŭ: staţĭ pe locŭ şi nu vĕ pripiţĭ, căcĭ mai sunt şi alţii în ţéră şi ar fi fórte nepoliticŭ sĕ le damŭ cu măciuca în capŭ făcându-ni inimicĭ de mórte! In urmarea admoniării lorŭ s'au născutŭ legea de naţionalitate, legea de scóle şi altele.

Astăḑĭ însĕ nu mai trăiesce unŭ Deak, unŭ Eötvös, nicĭ chiarŭ de unŭ Mocsary Lajos nu se mai aude nimicŭ, cu tóte că este în viéţă şi e membru alŭ camerei. Vocea prudenţei şi a precauţiunei politice a amuţitŭ cu totulŭ în camera ungură. La ordinea ḑilei sunt cei ce emulézá în căutarea de nouĕ mijlóce pentru sugrumarea totală a libertăţii naţionalităţilorŭ,

Se cere îmbunătăţirea administraţiei şi nimĕnui nu-i vine în minte a arătá, că este cu neputinţă a dobêndi o bună administraţiă cu funcţiunarĭ, carĭ nu cunoscŭ limba poporului; nu s'a aflatŭ nicĭ unulŭ, care sĕ dovedéscă ministrului Tisza, că şi până aḑĭ fişpanii şi-au folositŭ puterea numai în sensŭ negativŭ, împedecândŭ pe nemaghiarĭ în libera esercitare a drepturilorŭ lorŭ legale şi că în viitorŭ, décă li se va lărgì sfera de putere, vorŭ întroduce completa anarchiă în ţéră. —

Nimenĭ nu s'a redicatŭ dintre Maghiari sĕ spună ministrului Tisza, că sistemulŭ sĕu sapă gróра naţiunii maghiare, căcĭ chiar şi absolutismulŭ lui Bach a respectatŭ mai multŭ limba naţionalităţilorŭ, ca funcţiunarii de sub guvernarea lui. Şi totuşĭ nu póte fi cu putinţă o administraţiă bună, fără ca sĕ se ţină contŭ inainte de tóte de limba poporului.

In dieta din Praga, unde se discută tocmai acum cestiunea egalei îndreptăţirĭ naţionale, unulŭ din matadorii cehĭ a susţinutŭ, că acéstă egală îndreptăţire a limbei încă nicĭ adĭ nu e pusă în pracsă cum se cade şi că în anii 1830 şi 1840 împrejurările erau mai favorabile pentru limba boemă; p'atuncĭ se cerea ca primarii comunelorŭ şi judecătorii sĕ cunóscă amêndouĕ limbile ţĕrei.

Ce se ḑicemŭ noi Românii dintre Carpaţĭ şi Tisa, décă şi Cehii se mai plângŭ, că nu li se respectă încă de ajunsŭ limba lorŭ, când posedŭ o universitate şi scolĭ cehice subvenţionate de statŭ, când în ţinuturĭ cehice limba judecătoréscă este cea cehică şi când în dietă deputaţii cehĭ se folosescŭ de limba lorŭ?

Óre la noi în Transilvania, în Bănatŭ şi în părţile ungurene locuite de Românĭ se mai ţine sémă aḑĭ câtŭ de puţinŭ la numirea funcţiunarilorŭ de limba poporului? — Tempi passati. Amŭ ajunsŭ cu „idea de statŭ maghiarŭ" aşa departe, încâtŭ aḑĭ se declară de superflue chiar şi precauţiunile cele mai primitive, ce le-a luatŭ sistemulŭ absolutismului nemţescŭ faţă cu limba naţionalităţilorŭ. Astăḑĭ sunt preferiţĭ tocmai acei funcţiunarĭ, carĭ nu sciu decâtŭ unguresce.

Nicĭ înainte de 1848, nicĭ chiar pe vremile lui Horia nu era limba română mai puţinŭ respectată de cătră deregătoriile publice ca acum, după ḑece anĭ de guvernare tisaistă.

Şi nu se mai găsesce nicĭ unŭ singurŭ Maghiarŭ între sutele de „representanţĭ" din Pesta, care sĕ aibă curagiulŭ a combate măcarŭ din punctŭ de vedere alŭ precauţiunei politice acéstă nedreptate strigătóre la ceriu!!

Rĕsboiulŭ dintre Sêrbĭ şi Bulgarĭ.

Belgradŭ, 16 Decemvre. *Situaţiunea a devenitŭ mai seriósă,* findŭ că Bulgarii nu vréu sĕ se supună sentinţei ataşaţilorŭ militarĭ. Este evidentŭ, că Bulgaria vrea sĕ păstreze Pirotulŭ ca zălogŭ (amanetŭ), ceea ce aci încă şi mai puţinŭ se póte suferi ca mai nainte. *Situaţiunea este prin urmare fórte critică.*

Sofia, 15 Decemvre. *Guvernulŭ bulgarŭ a rĕspunsŭ la paşii întreprinşĭ de puterĭ astfelŭ:* „După ce guvernulŭ bulgarŭ a făcutŭ deja sĕ valoreze acele motive, ce au determinatŭ pe Serbia sĕ priméscă condiţiunile armistiţiului, elŭ a aşteptatŭ ca puterile sĕ hotărască, care arŭ fi condiţiunile pentru Serbia séu pentru Bulgaria, ce corĕspundŭ situaţiunii respective adoptate de cei doi beligeranţĭ. Guvernulŭ e surprinsŭ a vedea, că puterile facŭ acum o propunere, care privesce cestiunea de unŭ rangŭ subordinatŭ, cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ o liniă de demarcaţiune pentru zona neutră esistă deja pe teritoriulŭ sêrbescŭ. De aceea *guvernulŭ nu póte consimţi, ca demarcarea zonei neutre sĕ se facă pe teritoriulŭ bulgarŭ,* deórece intervenirea Austro-Ungariei se aplică numai asupra teritoriului sêrbescŭ. De aci resultă, că pentru comisiunea militară, care se ţĕrmuresce numai asupra lucrărilorŭ technice, nu esistă nicĭ unŭ temeiu de esistenţă. Cu tóte astea guvernulŭ primesce propunerea privitóre la comisiune, spre a-şĭ dovedi respectulŭ ce-lŭ are faţă cu puterile, dér stăruesce pe lângă aceea, ca comisiunea sĕ reguleze nu numai afacerea curatŭ technică, ci sĕ pună în cumpĕnă şi situaţiunea Bulgariei, şi sĕ ia în considerare învingerea şi perderea. Decĭ guvernulŭ este convinsŭ, că puterile vorŭ primi următórele propunerĭ: 1. Ca delegatulŭ Bulgariei sĕ fiă admisŭ în comisiune pe piciorŭ egalŭ cu delegatulŭ Serbiei; 2. Ca puterile sĕ nu permită sub nicĭ o condiţiune Serbiei, d'a reîncepe ostilităţile, şi sĕ-i impună îndatorirea *d'a deşerta în celŭ mai scurtŭ timpŭ teritoriulŭ bulgarŭ.* Guvernulŭ cere câtŭ mai curêndŭ rĕspunsŭ, pentru ca sĕ se'nţelégă cu *Madjid*-paşa asupra restabilirii păcĭĭ.

Petersburgŭ, 16 Decemvre. Fiindŭ că în conferinţa din Constantinopolŭ s'a denegatŭ tractatulŭ din Berlinŭ şi fiindŭ că Turcia renunţă la binefacerile sale, Rusia nu póte stărui faţă cu tóte puterile în menţinerea lui. Cu iertfirea tractatului şi lucrându-se pentru transfor- marea situaţiunei politice a unorŭ state balcanice, *Rusia câştigă érăşĭ libertatea sa de acţiune* şi trebue sĕ judece lucrurile sub unŭ nou punctŭ de vedere. Venindŭ tractatulŭ la o nouĕ revisuire, acésta nu s'ar putea face numai în favórea unuia din aceste state balcanice, ci în folosulŭ tuturorŭ sub condiţiunile ce suntŭ conforme tractatului dela San Stefano.

Constantinopolŭ, 17 Decemvre. *O notă-circulară a Porţii* dela 13 Decemvre învită din nou şi urgentŭ puterile, sĕ ajungă la o înţelegere cu guvernulŭ Sultanului asupra *Rumeliei* ostice. Orĭ ce amânare, ḑice nota, îmulţesce greutăţile resolvării. Diverginţa de opiniunĭ a puterilorŭ în acéstă afacere a încurageatŭ până acum partida disordinei şi a paralisatŭ acţiunea pacînică a Turciei.

Praga, 17 Decemvre. Representantulŭ Rusiei în comisiunea militară, br. *Kaulbars,* a făcutŭ următórea propunere, care a fostŭ primită de toţĭ membrii comisiunei: »Trupele sêrbescĭ sĕ deşerte imediatŭ teritoriulŭ bulgarŭ. Pentru materialulŭ de rĕsboiu, tunurĭ grele ş. a. arŭ puté rĕmânea îndĕrĕtŭ oficerĭ cu unŭ numĕrŭ corĕspunḑĕtorŭ de lucrătorĭ, ca mai târḑiu sĕ le transpórte. Indată ce celŭ din urmă soldatŭ sêrbescŭ a părăsitŭ Bulgaria şi s'a constatatŭ acésta de oficerii numiţĭ spre acestŭ scopŭ şi de autorităţile bulgare, începŭ Bulgarii a deşerta teritoriulŭ sêrbescŭ. In locŭ de o liniă de demarcare se va stabili o zonă neutră, ce se va întinde 4 chilometri de o parte şi de alta a graniţelorŭ sêrbobulgare.«

Belgradŭ, 17 Decemvre. Condiţiunile puse de guvernulŭ bulgarŭ, sub care acesta ar accepta hotărîrile comisiunei militare internaţionale, provócă în cercurile politice şi chiarŭ diplomatice mirare şi indignare. Bulgarii se provócă numai la succesulŭ lorŭ dela Pirotŭ, dér de aceea, că teritoriulŭ Vidinului e ocupatŭ de Sêrbĭ nu vréu sĕ scie. Bulgarii n'arŭ fi ajunsŭ la Pirotŭ, décă comanda sêrbéscă n'ar fi primitŭ propunerea de armistiţiu.

Sofia, 17 Decemvre. Circulă sgomotulŭ, că Austro-Ungaria ar fi inclinată, sĕ lucreze pe lângă guvernulŭ sêrbescŭ într'acolo, ca acesta sĕ deşerte teritoriulŭ Vidinului, spre a satisface umilităţii bulgare. Adeverindu-se acésta, guvernulŭ bulgarŭ ar fi dispusŭ sĕ'ncheie repede pace.

Guvernulŭ turcescŭ dă mare atenţiune pregătirilorŭ de rĕsboiu grecescĭ, mai alesŭ înarmărilorŭ navale. Se crede, că la o eventuală începere a ostilităţilorŭ Grecia va împedeca flota turcéscă la eşirea ei din Dardanele şi va încerca sĕ debarce într'unŭ punctŭ alŭ golfului Salonicŭ, pe când trupele dela graniţa Epirului vorŭ sta în defensivă. Din acestŭ planŭ se deduce, că *Grecia aspiră la o parte din Macedonia.*

Ḑiarulŭ ministrului grecescŭ din Atena e informatŭ, că în curêndŭ se va întruni în Viena o conferinţă pentru revisuirea tractatului din Berlinŭ.

Anglia şi Irlandesii.

Numĕrulŭ celŭ mare alŭ Irlandezilorŭ, carĭ au fostŭ aleşĭ în parlamentulŭ englesŭ, a impusŭ atâtŭ liberalilorŭ câtŭ şi conservatorilorŭ. Aceştia, vĕḑêndŭ, că numai uniţĭ cu Parneliţii potŭ maiorisa pe liberalĭ, începuseră in ḑilele acestea a tracta pentru o înţelegere comună, dér nu s'a ajunsŭ la nicĭ unŭ resultatŭ, deórece cabinetulŭ actualŭ i s'au părutŭ prea pretenţióse cererile luĭ Parnell pentru Irlanda. Din contră Gladstone e dispusŭ a face concesiunĭ Irlandezilorŭ şi de aceea elŭ continuă tractările cu Parnell. Gladstone e hotărîtŭ sĕ priméscă următorulŭ programŭ irlandezŭ şi sĕ'lŭ presinte parlamentului: Unŭ parlamentŭ în Dublin, capitala Irlandei, avêndŭ a controla esclusivŭ afacerile irlandeze; dreptulŭ de veto alŭ corónei, dér numai la consiliulŭ ministrilorŭ irlandezĭ. Membrii irlandezĭ rĕmânŭ în parlamentulŭ englesŭ şi hotărăscŭ împreună asupra tuturorŭ afacerilorŭ monarchiei; mai departe poliţia irlandeză cu controlŭ esclusivŭ irlandezŭ. Parnell asigură, că va da deplină garanţiă pentru scutulŭ lealei minorităţĭ şi siguranţă pentru interesele legitime ale proprietarilorŭ de pămêntŭ; de asemenea deplină linişte pentru atitudinea Irlandei faţă cu Anglia.

Gladstone e gata sĕ desfiinţeze şi viceregatulŭ. Armata regulată, miliţia, flota şi afacerile strĕine rĕmânŭ reservate parlamentului englesŭ, la a cărorŭ deliberare Irlandezii îşĭ vorŭ trimete delegaţĭ la Londra. Dărĭ şi vămurĭ n'au sĕ se tracteze ca afacerĭ irlandeze, deşi Parnell cere şi acésta. Conservatorii se opunŭ absolutŭ astorŭ felŭ de proiecte şi au de gândŭ sĕ apeleze la ţéră, în casŭ când arŭ fi învinşĭ în parlamentŭ în vreuna din aceste cestiunĭ.

Nu credemŭ că apelulŭ conservatorilorŭ va avea efectŭ, deórece alegerile din urmă au doveditŭ, că ţéra e mai multŭ cu Gladstone şi Parneliţii nu puţinŭ vorŭ contribui cu voturile lorŭ la succesele partidei liberale.

SCIRILE ḌILEI.

Ni se comunică din paşaliculŭ lui Banffy: „In comuna românéscă Bidinŭ comit. Solnocŭ-Dobêca, cerculŭ Ceucisiu, judele comunalŭ Toaderŭ Nechita, la intrigile evreului Daskal Itzig pe lângă fişpanulŭ şi persecutatŭ de judele procesualŭ din Ceucisiu Ludwig Nagy, fŭ silitŭ sĕ abḍică la funcţiunea sa „pentru că nu scie unguresce.“ S'a fixatŭ o ḍi de alegere, în care amintitulŭ jude procesualŭ a şi venitŭ în comuna Bidinŭ, încuartirându-se la unŭ proprietarŭ românŭ. S'a adunatŭ comitetulŭ comunalŭ cu poporulŭ, şi judele procesualŭ, fără sĕ-lŭ întrebe despre candidare, îĭ spune că „deórece suntemŭ în Ţéra ungurésca, judele comunalŭ trebue se scie unguresce şi declnumesce de jude comunalŭ pe evreulŭ Daskal Iţig, pentru că numai elŭ scie unguresce.“ Membrii din Comitetŭ i au rĕspunsŭ că nu le trebue, dér cu unŭ tonŭ aspru ḍise miculŭ despotŭ Nagy: „Punŭ pe Iţig jude comunalŭ sub responsabilitatea şi din puterea mea.“ Acum era sĕ se aducă lada comunală la Iţig, dér venindŭ cu ea în josŭ poporulŭ a vrutŭ sĕ o ducă la unŭ juratŭ până la sosirea recursului. Atuncĭ judele procesualŭ se repede cu bastonulŭ la poporŭ şi ameninţându-lŭ cu bătaia, a dusŭ lada la Iţig, care n'are nicĭ casă, nicĭ proprietate, afară de câteva jugĕre de pĕmêntŭ intabulate pe copii, dér datorii are destule. In comunele învecinate suntŭ totŭ evrei judĭ comunalĭ, şi din comune modelŭ în privinţa materială, ajungŭ acum la sapă de lemnŭ, căcĭ li sĕ vinde totŭ Românilorŭ pentru micĭ restanţe de dare, pe când pentru evrei, cum e şi Iţig noulŭ jude, care restéză vr'o 120 fl. dare, nu se găsesce nicĭ unŭ esecutorŭ ca sĕ 'i încaseze.“ — Ce sĕ'i facĭ, dacă Iţig, Baruch, Şloim ş. a. suntŭ „patrioţĭ“ — tiă şi de pungă.

—0—

Din Blaşiu ni se scrie: „In 16 Decemvre n. notarulŭ cercualŭ a provocatŭ unele comune române dimprejurulŭ Blaşiului, ca ţĕranii sĕ'şĭ aducă vitele la tĕrgulŭ de sĕptĕmână, la care s'au şi înfăţişatŭ doi cumpĕrătorĭ, cumpĕrêndŭ cu preţurĭ bune vr'o 40 de boi marĭ, graşĭ şi frumoşĭ, de 6—12 anĭ. Aceştĭ cumpĕrătorĭ vorŭ veni şi în Ianuarie după boi.“ Opşitarulŭ.

—0—

Unŭ vagabundŭ, într'o séră din sĕptĕmâna acésta, ţinŭ drumulŭ la trei dame într'o stradă a Clujiului şi le cerù banĭ, ḍicêndŭ că „nimenea nu póte pretinde dela elŭ sĕ bea apă pe frigulŭ ăsta mare.“ Unŭ poliţistŭ trebuĭ sĕ intervină. De va fi bĕutŭ alteeva de câtŭ apă în acea séră, şi anume pe priciulŭ poliţiei, nu scimŭ.

—0—

Ni se comunică din Făgăraşŭ cu data 4 (16) Decemvre: »Reuniunea învĕţătorilorŭ din comitatulŭ Făgăraşului şi-a ţinutŭ astăḍĭ în localulŭ scólei civile de statŭ de aici adunarea sa generală. Intre obiectele de pertractatŭ amintescŭ: 1) prelegerea practică: Cum sĕ se propună limba maghiară în clasa I—II. a scólelorŭ nemaghiare, din care a resultatŭ, că la propunerea elementelorŭ maghiare în scólele române, germane etc. sĕ se ia în privire mai ântêiu limba maternă de propunere a respectivelorŭ scóle, pe basa căreia apoi sĕ se numéscă noţiunile şi în limba maghiară, cu deosebire s'a recomêndatŭ espunerea în modŭ intuitivŭ şi practicŭ a obiectelorŭ ce încunjură pe elevŭ mai ântêiu în limba de propunere maternă şi apoi şi în limba maghiară; 2) geografia comitatului Făgăraşŭ, elaboratŭ manuscrisŭ revidatŭ prin tr'o comisiune, şi acum aprobatŭ de adunarea acestei reuniunĭ. Autorulŭ acestui opŭ, de interesŭ pentru instrucţiunea în scólele comitatului Făgăraşŭ, a fostŭ îndrumatŭ de reuniune, ca sĕ tipăréscă acéstă geografiă a comitatului Făgăraşŭ, spre care scopŭ reuniunea a alesŭ o comisiune care sĕ intervină la comisiunea administrativă a acestui comitatŭ pentru unŭ ajutorŭ bănescŭ la acoperirea speselorŭ de tiparŭ. S'a făcutŭ propunere, ca acestŭ opŭ fiind de interesŭ sĕ se edea şi în traducere românéscă. Mai amintescŭ între celelalte obiecte de pertractatŭ: Scopulŭ cărţilorŭ de cetire şi recomêndarea foilorŭ de cetitŭ pedagogice, între care a fostŭ primită şi „Scóla Practică.“ Mai pe urmă reuniunea a alesŭ unŭ membru, care se mérgă la reuniunea ţĕrei în Buda-Pesta.“ — Spre ce scopŭ?

—0—

Unŭ amicŭ din România scrie la 15 c.: „Scrisórea asta o espediezŭ astăḍĭ şi nu suntŭ sigurŭ, décă va ajunge la destinaţiă (în Braşovŭ), la timpŭ, adecă în 18 c. Ḍicêndŭ acestea mĕ sprigginescŭ pe împrejurarea, că prin Bucurescĭ, de două ḍile, este unŭ potopŭ de ninsóre, trenurile nu circulă, decâtŭ forte întârḍiatŭ şi décă va mai continua ninsórea precum e actualmente atuncĭ nicĭ noi nu vomŭ pute merge până la cancelăriă. O astfelŭ de zăpadă nu s'a mai pomenitŭ în Bucurescĭ.“ Scrisórea a sositŭ într'adevĕrŭ numai în 18 c.

—0—

„Gil Blas“ scrie despre sórtea lui Kossuth următórele: „Sĕrmanulŭ marele patriotŭ, după ce nu mai este în stare, d'a-şĭ câştiga în Italia pânea cu instruirea limbelorŭ şi-a găsitŭ unŭ asilŭ în Sixte, în Savoia, la fii sĕi, carĭ suntŭ păstorĭ acolo.“

Nordulŭ Transilvaniei, luna lui Brumariu 1885.

Şovinismulŭ maghiarŭ trece acum marginile tuturorŭ legiilorŭ. Cumcă totuşĭ provedinţa se îngrijesce multŭ de Ardealŭ şi Ţéra ungurésca se dovedesce prin aceea că a lăsatŭ în sinulŭ lorŭ din timpurile cele bĕtrâne se trăiéscă unŭ elementŭ, pe câtŭ de compactŭ pe atâtŭ şi iubitorŭ de pace, ca elementulŭ românescŭ. Dacă şi Românii ar fi şoviniştĭ, atuncĭ n'ar mai fi pace şi ordine în aceste ţĕrĭ — pe lângă tótă gendarmeria şi hunveḍimea de care dispunŭ părinţescii noştrĭ guvernanţĭ din Budapesta.

Intre prea puţinii funcţionarĭ românĭ din Betleanŭ se află şi d-lŭ Augustŭ Silvişianu. Superiorii d-sale recunoscŭ că şĭ împlinesce consciinţiosŭ oficiului sĕu. Pĕcatulŭ d-lui Silvişianu a fostŭ însĕ şi este acela, că se afirmă de ceea ce este: de Românŭ. D-sa prenumĕră câte o fóiă naţională ér ficei d-sale şi astăḍĭ i prenumĕră unŭ ḍiarŭ beletristicŭ românŭ: „Amiculŭ Familii“ Dómna Silvişianu — deşĭ născută maghiară — este o adoratóre a costumului românŭ naţionalŭ. Celŭ mai frumosŭ şi elegantŭ costumŭ românŭ în balulŭ din éstŭ anŭ din Betleanŭ a fostŭ alŭ stimabilei d-ne Silvişianu. Ce lucrurĭ inocente aceste! Ele au fostŭ îndestulitóre pentru de-a face pe unŭ Românŭ nesuferibilŭ înaintea celorŭ rĕi. Dreptŭ aceea s'au nisuitŭ a scóte la cale transferarea d-sale din Betleanŭ într'unŭ locŭ obscurŭ. Mai multŭ n'au putută dobêndi, căcĭ superiorulŭ desŭ amintitului este unŭ omŭ iubitorŭ de dreptate. Românulŭ însĕ consciu de îndeplinirea conscienţiósă a oficiului sĕu şi liniştitŭ în inima sa declară că mai bine demisiunéză decâtŭ sĕ fiă transferatŭ. După lupte şi spese în fine reuşi a fi restituitŭ în oficiu fără a fi strămutatŭ. Micii despoţĭ însĕ vĕḍêndŭ, că nu potŭ scăpa de funcţionarulŭ nostru cautŭ totŭ posibilulŭ spre a-i amărî viaţa.

La 2 Brumariu st. n. — după cum sum informatŭ — farmacistulŭ din Betleanŭ, pe care după nume încă nu'ş norocitŭ a'lŭ cunósce, şi care este totodată şi „oskolalátógató,“ face perchisiţiă în scóla română confesională din locŭ şi esamenŭ, firesce totulŭ în limba ungurésca. De unde şi până unde copilaşii românĭ sĕ vorbéscă unguresce? Invĕţătorulŭ, firesce a tradusŭ întrebările şi copii rĕspundeau românesce. Uitasemŭ a anunţa, că „iskolalátogato“-ulŭ mai ântêiu şi-a arĕtatŭ diploma subscrisă de ministrulŭ-ordonanţă Trefort şi numai după aceea îşĭ puse la probă neţărmurita sa putere asupra învĕţătorului şi-a scólei rom. conf. Cercetă apoi cu de-amĕnuntulŭ tóte requisitele de învĕţĕmêntŭ: cărţile de propunere, globurile, mapele, tabelele, atlasurile, etc. şi cuartirulŭ învĕţătoriului. Atâtŭ faţă cu localitatea scólei, câtŭ şi cu cuartirulŭ învĕţătorului, cu requisitele de învĕţĕmêntŭ şi cu rĕspunsurile pruncilorŭ fŭ nevoitŭ a'şĭ esprima îndestulirea, ḍicêndŭ cumcă: nicĭ n'ar fi crezutŭ ca scóla românéscă sĕ se afle într'o stare aşa de bună. Cu tóte aceste bunulŭ „oskolalátoga“-tĕu află şi aci ameninţată esistinţa statului unguresc. A găsitŭ adecă în scólă unŭ atlasŭ tipăritŭ în „Bucurescĭ“ dér procuratŭ dela W. Krafft, din Sibiiu învĕţătorulŭ era s'o păţéscă, décă nu era în stare a-i esplica, că numele „Bucurescĭ“ tipăritŭ pe păretele unui atlasŭ, ce se vinde şi în librăriile nóstre nu este periculosŭ şi nu subminéză basele statului magiarŭ. L'au mai vătĕmatŭ la ochĭ: „Gazeta Transilvaniei“ ş. a. o „bibliotecuţă românésca,“ tablourile: „Dragoşŭ“, „Ocuparea Plevnei,“ etc. vĕḍute în cuartirulŭ învĕţătorului, dér aceste ni se pare că nu cadŭ în sfera de inspecţiă a d-lui „oskolalátoga“-tĕu. Eca D-le Redactorŭ, că compatrioţii noştrĭ, numai câtŭ nu ne omóră cu dragostea lorŭ şi în viéţa socială şi în scólă.. însemne-şĭ însĕ că nu e bine a abusă de suferinţa şi răbdarea celui asupritŭ...

Unulă pentru altulă.

Din Senatulŭ românŭ.

In şedinţa dela 4 Decemvre a senatului românŭ, cu ocasiunea desbaterilorŭ asupra rĕspunsului la mesagiulŭ tronului, la paragrafulŭ despre evenimenteie de peste Dunăre *D. C. Boerescu* ḍise între altele, că nu parlamentulŭ a aflatŭ celŭ dintêiu ceva în evenimentele de peste Dunăre, ci străinĕtatea. Guvernulŭ a cerutŭ dărimarea fortăreţelorŭ bulgare, tocmai cândŭ Bulgarii erau în resbelŭ cu Sĕrbii. Ei, de ce acéstă cerere tocmai acum? Guvernulŭ a făcutŭ espulsărĭ, în virtutea legei străinilorŭ. Dér când s'a votatŭ acéstă lege, a ḍisŭ în Cameră, că nu va esita nicĭodată a arĕtá Camerei motivele pentru care ar fi nevoitŭ a face asemene espulsărĭ. Cu tóte asestea d-sa n'a arĕtatŭ nimicŭ Camerilorŭ pentru ce a făcutŭ espulsărĭ. Aşa dér controlulŭ parlamentului de faptŭ nu esistă; nu se esercitéză.

D. *I. C. Brătianu* rĕspunde între altele: Inaintea revoluţiunei dela Filipopoli am întâlnitŭ la Marienbad pe d. Giers şi am putută constata disposiţiunile de

---

FOILETONŬ.

VITEJIĂ.

(urmare)

Sistemulŭ de „verbung“ (apelŭ la inrolare voluntară) luase o mare estensiune, fără a fi îndestulitorŭ, şi de aceea fŭ înlocuitŭ cu sistemulŭ de „conscripţiune“ (recrutare pe basa obligământului militarŭ), care asigura statului unŭ numĕrŭ de trupe bine ţĕrmuritŭ, independentŭ de succesele birourilorŭ de înrolare voluntară. Efectulŭ armelorŭ de focŭ mai perfecţionate devenise mai înfiorătorŭ şi libera voinţă a individului nu se mai luá în considerare, afară numai décă îşĭ punea omŭ în locŭ séu mai târḍiu décă se rĕscumpĕra; cu tóte aceste învĕţătorii, preoţii şi studenţii diligenţĭ séu artiştii erau cruţaţĭ. Dér la Iena armatele permanente şi-au aflatŭ desastrulŭ. In loculŭ lorŭ a păşitŭ obligământulŭ de înrolare generalŭ, a căruia valóre a fostŭ cunoscută mai întêiu de Prusienĭ, şi care a fostŭ introdusŭ apoi şi, după o învĕţătură primită cu preţŭ de multŭ sânge, imitatŭ şi de alte state. Obligământulŭ de înrolare generalŭ este însĕ pretensiunea cea mai aspră a statului dela cetăţenii sĕi. Nu se ia în considerare décă omulŭ dela natura este predestinatŭ pentr'unŭ erou séu unŭ laşŭ, décă unulŭ are dorinţa a merge în rĕsboiu, ér celuilaltŭ îi este grózâ de elŭ. Şi amêndouĕ contrastele suntŭ representate în [illegible] natura cea mai subtilă se află eroi născuţĭ şi ómenĭ laşĭ tocmai aşa ca între meseriaşĭ.

Astfelŭ statulŭ modernŭ ia pe june din posiţiunile cele mai eterogene ale vieţei şi fără a-lŭ fi crescutŭ mai 'nainte pentru rĕsboiu, ca odinióră, fără a-lŭ fi pregătitŭ moraliceşte îlŭ bagă în şirurile armatei după o instrucţiă mechanică în diferite esercіţii, ce-o pretinde rĕsboiulŭ modernŭ şi ce-o primeşte într'unŭ timpŭ anumitŭ, îlŭ înşiră ca pe unŭ zidŭ viu, asupra căruia o sută de soldaţĭ inimicĭ potŭ îndrepta într'o minută două mii de împuşcăturĭ şi care servesce asemenea ca ţintă tunurilorŭ. Şi în acéstă situaţiune trebue sĕ asculte cu încordată atenţiune de poruncile comandantului sĕu, trebue sĕ ţintéscă bine asupra inimicului, trebue décă este întrebuinţatŭ în tirailorĭ se fiă cu bagare de sémă la mişcările soţilorŭ sĕi de luptă spre a sta în legatură cu ei şi afară de aceea sĕ se scie folosi pentru propriulŭ sĕu scutŭ de forma şi acoperirea terenului; şi cu câtŭ mai perfectŭ va satisface elŭ tuturorŭ acestorŭ cerinţe, în mănia impresiunilorŭ de grózâ ce le provócă ranele şi mórtea din jurulŭ sĕu, cu atâtŭ mai multŭ dovedeşte o tăriă a sufletului, care se manifestă în timpŭ de periculŭ prin resistinţă constantă şi puternică şi acésta este moderna vitejiă, care face ca rĕsboiniculŭ în mâna comandantului sĕ nu fiă decâtŭ unŭ «instrumentŭ gata a se bate», cum cere regulamentulŭ, şi care în loculŭ consciinţei puterei fisice pune resignaţiunea.

Acéstă perseverare în periculŭ, rece şi făr' de nicĭ unŭ efectŭ, este şi cea mai grea cerinţă ce i-o face rĕsboiulŭ soldatului. Unde póte sĕ se manifeste »elan«-ulŭ*), e mai uşorŭ, pentru că aicĭ efectulŭ spaimei este înlăturatŭ de acela alŭ entusiasmului. »Se jeter dans la bataille la tête la première **) nu e numai modulŭ de luptă predilectŭ alŭ Francesilorŭ, ci a tuturorŭ popórelorŭ romane şi peste totŭ a tuturorŭ popórelorŭ cu temperamentŭ care se înflăcărează uşorŭ. Trebue sĕ aibĭ mare cunoscinţă de ómenĭ ca sĕ poţĭ aprinde acestŭ elanŭ şi acésta este o artă, care a fostŭ de când lumea unŭ darŭ graţiosŭ alŭ naturei datŭ marilorŭ beliducĭ.

Unŭ singurŭ cuvêntŭ pronunţatŭ la timpulŭ şi la loculŭ cuvenitŭ face adeseorĭ minunĭ, neuitând de esemplulŭ personalŭ, care mai totdéuna răpesce massele cu sine, cu tóte că celŭ, care îlŭ dă, trebue sĕ rĕmână mai cu sémă de totŭ rece, pentru că are a gândi prea multŭ, decâtŭ ca sĕ mai pótă şi sêmţi. Orĭ dóră s'ar puté crede, că Napoleonŭ atuncĭ, când s'a pusŭ la Arcole cu stégulŭ în mână în fruntea colónelorŭ sale de asaltŭ aprópe demoralisate şi s'a aruncatŭ în plóia de ghiulele austriace, a fostŭ elŭ însuşĭ entusiasmatŭ? De sigurŭ nu! Décă l'a cuprinsŭ unŭ afectŭ alŭ inimei, atuncĭ acesta a fostŭ grijea cea mai torturătóre pentru resultatulŭ luptei; dér elŭ cunoscea sensulŭ Francesilorŭ sĕi pentru efecte dramatice; elŭ le dădù unŭ asemenea efectŭ şi ei se răpeḍiră cu toţii înainte »la tête la pre-

*) élan-sborŭ, repeḍire; se ḍice cu deosebire de mişcările cele iuţĭ, la carĭ sĕ lasă sufletulŭ, când este pĕtrunsŭ de-o viă aprindere, când este plinŭ de unŭ mare entusiasmŭ.

**). A se arunca în luptă cu despreţuirea orĭ cărui periculŭ. Red.

pace ale Rusiei. După evenimentele din Rumelia am mersŭ sĕ consultezŭ pe cei dela Viena şi Berlinŭ, ca sĕ vĕdŭ ce sĕ pregătesce. Dacă aşĭ fi vĕḑutŭ acolo că dispoziţiunile s'au schimbatŭ, că pacea este ameninţată atuncĭ de sigurŭ că aşŭ fi venitŭ sĕ vĕ consultŭ, dé, fiindcă m'am convinsŭ, că puterile suntŭ pentru pace, atuncĭ pentru ce voiţĭ ca eu sĕ viu şi sĕ vĕ convocŭ? Am cerutŭ dărîmarea fortăreţelorŭ de pe Dunăre, dér prin acésta n'am indispusŭ pe Bulgarĭ. Bulgarii ni suntŭ simpaticĭ. Amŭ cerutŭ, dér nu pentru ca fortăreţele sĕ fie dărîmate, ci pentru ca sĕ putemŭ lua dispoziţiunĭ analoge în casŭ dacă fortăreţele Dunărene vorŭ rĕmânea nesupuse articulului privitorŭ la acésta din tratatulŭ dela Berlinŭ.

Am espulsatŭ pe nisce străinĭ, carĭ şĭ-au vêndutŭ condeiulŭ străinilorŭ, carĭ au adusŭ zizăniile în ţéră. Am persecutatŭ sĕ ḑice pe Românii din străinătate. Dér nu suntŭ óre eu acela, care am îmbrăţişatŭ pe Românii de peste Carpaţĭ, carĭ suntŭ în ţéră pe la funcţiunile cele mai înalte? Am ḑisŭ totdéuna Românilorŭ de peste Carpaţĭ, că nu trebue sĕ ne impue politica lorŭ. Sĕ se ducă la dênşii, căcĭ noi n'avemŭ a face cu acéstă politică. Totŭ ce vorŭ face la dênşii, va fi bine pentru dênşii. Iredentismulŭ nu ne póte conveni nouĕ; pentru ce au făcut'o atuncĭ? Se publică proclamaţia în care se vorbesce de dinamită şi voiţĭ ca guvernulŭ sĕ tolereze acésta? Puteamŭ face una ca asta? Nu, dér atuncĭ de ce ni se impută c'amŭ fostŭ forţaţĭ a astêmpĕra pe cei carĭ au făcutŭ acéstă faptă? De unde mi-au venitŭ felicitările c'am espulsatŭ pe cei cu proclamaţia? Din Transilvania, de unde am primitŭ scrisorĭ, în care mi s'a ḑisŭ, că nu mai este de trăitŭ din causa proclamaţiei, s'au arestatŭ o mulţime de ómenĭ. Şi apoi când s'a tipăritŭ proclamaţia? Tocmai în ajunulŭ revoluţiunei rumeliote. Apoi a ţĭ fi voitŭ ca sĕ se ḑică că noi suntemŭ acei, carĭ venimŭ şi dămŭ iniţiativa unei disordinĭ? Noi suntemŭ guvernŭ şi suntemŭ datorĭ a menagia lucrurile. Iată ce trebue sĕ nu se uite nicĭodată. — S'a ḑisŭ că nu stămŭ bine cu Rusia, dér tóte solicitările ei le-amŭ satisfăcutŭ, numai n'amŭ voitŭ a-i da o parte din trupulŭ nostru. Rĕu amŭ făcutŭ? (aplause.)

SCIRĬ DIN BUCOVINA.

La noi în ţéră nu póte trece unŭ anŭ lăsatŭ de D-ḑeu ca *Consistoriulŭ nostru* sĕ nu facă o năsdrăvăniă. — A mai auḑitŭ cineva, că într'unŭ anŭ de ḑile sĕ te facĭ din *simplu popă* dela ţéră cu puţină carte, fără titlurĭ şi diplome de doctorŭ, fără alte merite, decâtŭ a-ţĭ fi educatŭ copii în limba germană, de órece cea română este pré necioplită — sĕ te facĭ, ḑicŭ, *exarchŭ, protopopŭ, predicatorŭ românŭ, fără însĕ a sci predica româneşce, sĕ te facĭ în urmă şi protopapă la Catedrala* din Cernăuţĭ? Saltă residenţŭ-curte şi te bucură, ér tu Catedrală, onórea Bucovinei, îmbracă-te în haine nu albe ci negre de jale, căcĭ étă, că s'a împlinitŭ proroccia de demultŭ: *„ne-amŭ înşelatŭ cu dênsulŭ, nu scie românesce, sĕ-lŭ facemŭ protopapă.«* —

Am ḑisŭ şi trebue sĕ-lŭ facŭ, — nimenea nu-mĭ are sĕ-mĭ obiecteze. Consistorulŭ, dacă şĭ-a datŭ când-va unŭ actŭ de blamŭ, atuncĭ şi-a datŭ de presentŭ. Óre nu s'a găsitŭ unŭ protopapă mai bunŭ, mai cu sentimente românescĭ, demnŭ de-a representa clerulŭ catedralŭ? Tăcere! şi cine nu va tăcé o sĕ-o păţéscă amarŭ căcĭ aşa au decisŭ ce-i din residenţŭ-curte.

Sĕ vĕ întrebŭ acum d-lorŭ asesorĭ, că óre nu ucideţĭ D-vóstră orĭ ce talentŭ, orîce inimă română, şi vĕ rĕsfăţaţĭ, privindŭ la crimele ce le comiteţĭ? — Unŭ popă dela satŭ nu póte competa la unŭ altŭ postŭ până ce nu vorŭ trece trei anĭ, pe când unulŭ dela oraşŭ şi anume precum este esemplarulŭ în cestiune póte. — D-vóstră ḑiceţĭ că daţĭ şi faceţĭ dreptate, mare dreptate încâtŭ n'am vĕḑutŭ de când sunt şi am şi eu peste 50 de anişorĭ.

Cu astfelŭ de dreptăţĭ vĕ pare rĕu, dacă dreptăţile acestea sĕ dau publicităţii. Cum credeţĭ D-vóstră că va fi odată bine în Bucovina, când d-vóstră ucideţĭ orĭ ce poftă de a mai lucra pentru progresulŭ şi binele naţiunii. — Ore nu sciţĭ câtŭ a lucratŭ protopopulŭ Homiuca din Coţmanĭ pentru Românismŭ în acele părţĭ, pe carĭ le-au ucisŭ asesorii cu haiducii lorŭ prefăcêndu-le din sate române în sate rutene. Părintele Zurcanovicz sĕ trăéscă — Nu voiţĭ sĕ sciţĭ câtŭ lucră Procopovicĭ, predicatorulŭ rutênŭ dela Catedrală, óre n'a meritatŭ elŭ acestŭ postŭ elŭ, care sĕ dă în vêntŭ pentru naţiune şi binele ei?

Nu ne-arŭ părea lucru straniu, când străinii ne-arŭ face ceva rĕu, dér ne dóre inima, când aceia, carĭ se credŭ a fi Românĭ, fără însĕ se roşéscă, ne facŭ una ca acésta. V'aşŭ întreba unŭ lucru: aşa Românĭ cum sunteţĭ óre încă multŭ aveţĭ sĕ faceţĭ aşa lucrurĭ românescĭ precum a-ţĭ făcutŭ şi acuma, dândŭ glasulŭ predicatorului celui vestitŭ, ca sĕ-lŭ faceţĭ protopopă şi cine scie de nu cumva şi *Vice-presidentŭ în Societatea D-Vóstrĕ politică Autonomia*?

Mi se pare că *»Concordia,«* societate politică româna, era de ajunsŭ, pardonŭ — aţĭ vĕḑutŭ ca Românulŭ sĕ mai umble în concordie? póte prin alte părţĭ dér la noi slavă D-lui nicĭ pomană. S'a deosebitŭ politica *autonómă* (sic!) a preoţilorŭ de ceea a lumenilorŭ, fiindcă, pentru că, spuneţĭ D-Vóstră, căcĭ eu nu pricepŭ care a fostŭ causa — póte gelosia — tocmai dér sciţĭ una când n'ai făcutŭ ca popă nimicŭ, nu-i face nicĭ ca politicŭ nimicŭ — fiţĭ sigurĭ. —

Preotulŭ trebue sĕ sémĕne pacea şi iubirea frăţéscă ér nu ura şi discordia. *Concordia politică* era ceva deosebitŭ la noi în ţéră — nu! nu i bună, nu v'a plăcutŭ pentru că totŭ D-Vóstră a-ţĭ rĕvnitŭ la posturĭ — şi dacă a-ţĭ vĕḑutŭ, că nu merge, va-ţĭ desbinatŭ cu cugetŭ sĕ stricaţĭ „Concordia," dér n'aţĭ scopositŭ. — Nu v'a ajunsŭ terenulŭ în cele preoţescĭ, a-ţĭ voitŭ sĕ vĕ mérgă vestea şi peste marginile sălei de conferinţe din Consistoriu," unde se ucide meritulŭ, limba şi naţiunea română, dér nu v'a succesŭ.

Rĕmâneţĭ sĕnĕtoşĭ şi vĕ baricadaţĭ totŭ cu ómenĭ, carĭ sĕ dau după pĕrŭ, ér meritulŭ, activitatea, patriotismulŭ pedepsiţi-lŭ şi nu-lŭ suferiţĭ sĕ apară prin Cernăuţĭ, căcĭ calcă Statulŭ Societăţii acelora, carĭ au de scopŭ a-şĭ pune rudele pe la parochii bune şi posturĭ bănóse contribuindŭ din rĕsputerĭ la suprimarea limbei şi naţiunii române. — La revedere.

G. Vasiliu.

EPISCOPULŬ CALVINŬ IN DEVA.

Sub titlulŭ „Hunyadmegyei Magyarok" (Maghiarii din comitatulŭ Huniedórei) „Ellenzék" scrie următórele:

»S'a documentatŭ deja, că locuitorii a nenumĕrate comune din comitatulŭ Huniedórei suntŭ Sĕcui nobilĭ, pe carĭ i-au colonisatŭ principele Gavrilŭ Bethlen, carĭ însĕ sub influinţa politicei Mariei Teresiei şi în limbă şi în religiune s'au valahisatŭ. Mai alesŭ Bârcea mică, Santău, Halma, Cristurŭ etc. aveau cândva biserici reformate şi râulŭ Cierna candva se numea »Egrügy.«

»Efectulŭ deşteptării şi ideii naţionale, a ajunsŭ şi până aicea şi deórece sângele apă nu sĕ face, mai mulţĭ dintre Ungurii gr. or. şi cu limba română cu numele Nagy, Kis, Gyulai, Kara etc. din Bârcea mică cam la 40 legalminte s'au întorsŭ la credinţa lorŭ strămoşéscă. Fiindŭ în Deva episcopulŭ reformatŭ alŭ Ardélului pentru sfinţirea organelorŭ, neofiţii l'au rugatŭ pe B. Barcsay, sub-curatorulŭ diecesei, ca sĕ-i conducă înaintea păstorului lorŭ. Sub-curatorulŭ cedândŭ rugămintei lorŭ, Duminecă după liturghiă i-a condusŭ înaintea episcopului. Sub-curatorulŭ a descrisŭ episcopului trecutulŭ şi decisiunea lorŭ şi i a tălmăcitŭ rugămintea lorŭ, ca reintorcêndu-se acasă sĕ se opréscă şi la ei. Episcopulŭ reformatŭ i-a făcutŭ atenţĭ, ca sĕ nu aştepte bunurĭ materiale dela sânta maică biserică reformată, ci din contră sĕ-şi jertféscă puterile lorŭ pentru religiă şi biserică. Mai departe le-a desfăşuratŭ, că înaintea lui tóte religiunile legale suntŭ sfinte, şi iubindŭ pe D-ḑeu vorŭ rĕmâné în religiunea lorŭ de până acum, elŭ şi atuncĭ se va ruga pentru ei. Neofiţii la aceste cuvinte au eruptŭ în strigăte entusiastice de »éljen a Magyar" (trăéscă Maghiarulŭ), şi au promisŭ că la crăciunŭ 130 de inşĭ se vorŭ reintórce la credinţa lorŭ strămoşéscă.

»Preotulŭ valachŭ pe cei 40 de neofiţĭ i-a blăstĕmatŭ şi i-a eschisŭ din biserică şi cimitirŭ. Barcsay Kálmán însĕ li-a datŭ unŭ locŭ din moşia sa pentru biserică şi cimitirŭ.«

Se vede că „luminaţia" din Cluşiu n'au eşitŭ peste cadrulŭ istoriei unguresci croită după calapodulŭ neaoşului maghiarŭ Hunsdorfer. Scie bine că şi biserica calvină din Deva a fostŭ românéscă, scie bine că numele Românilorŭ se maghiariséză de oficii chiar şi aḑi, şi cu tóte astea are neruşinarea a ḑice, că numele fiindŭ fabricatŭ unguresce, purtătorulŭ lui e Ungurŭ. Cunóscemŭ noi, ca şi patrioţii de monopolŭ, uneltirile calvinescĭ încă din timpulŭ principilorŭ ardelenĭ; asemenea uneltirĭ s'au pornitŭ şi aḑĭ. Bine a făcutŭ preotulŭ valahŭ, că i-a afurisitŭ pe acei 15 séu 13 — nu 40 — fraţĭ de cruce ai lui Juda, şi afurisenia s'o repeţéscă de câte orĭ va înălţa rugăciunĭ la cerŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.)

SOFIA, 19 Decemvre (Raportŭ alŭ ḑiarului „Neue freie Presse") — Poporaţiunea Pirotului a înmânatŭ representanţilorŭ marilorŭ puterĭ în Sofia o petiţiune acoperită cu 634 subsemnăturĭ, rugânduse ca Pirotulŭ sĕ se încorporeze Bulgariei.

—

AGRAMŬ, 19 Decemvre. — In afacerea scandalelorŭ din şedinţa dela 6 Octomvre a dietei croate, deputaţii Starcevicĭ şi Grzanicĭ au fostŭ recunoscuţĭ vinovaţĭ, că au comisŭ actŭ de violinţă publicŭ, şi au fostŭ condamnaţĭ la trei lunĭ carceră. Afară de acésta, Starcevicĭ îşĭ perde rangulŭ de doctorŭ şi se declară necapabilŭ d'a esercita advocatura. Unŭ individŭ cu numele Lescovacĭ a insultatŭ tribunalulŭ, din care causă a fostŭ arestatŭ. Alŭ treilea acusatŭ Kumicicĭ fù achitatŭ. Amêndoi acusaţii şi procurorulŭ statului înaintéză cererea de nulitate a sentinţei.

DIVERSE.

Prinţulŭ Belgiojoso. — La 11 Decemvre n. s'a împuşcatŭ în Neapole căpitanulŭ de statŭ majorŭ generalŭ, prinţulŭ Belgiojoso. Nenorocitulŭ avea sĕ se căsătoréscă în curêndŭ cu d-şóra Regina de Arnlos, princesă de Montesarchio, care i-ar fi adusŭ căpitanului o ḑestre de 10 milióne francĭ. Elŭ murì după o scurtă agoniă fără sĕ fi comunicatŭ cuiva motivele faptei sale.

***

Unde şede împĕratulŭ Alexandru? — Pe timpulŭ congresului din Aachen, împĕratulŭ Alexandru, care colinda bucurosŭ stradele singurŭ, se rĕtăcì într'o ḑi în partea cea veche a oraşului, ale cărei strade strîmte făceau din ea unŭ labirintŭ. Împĕratulŭ se apropiă de şetra unei negustorese de póme şi o întrebă, décă cumva nu-i póte spune în ce parte a oraşului locuesce împĕratulŭ Alexandru şi ce drumŭ sĕ apuce într'acolo? — »Ce?« strigă femeia cu unŭ tonŭ bruscŭ, »credĭ că eu suntŭ aşa de próstă ca Ruşii d-tale? Chiarŭ d-ta eştĭ împĕratulŭ şi mĕ întrebĭ, unde locuescĭ!« Alexandru rîse din inimă şi de bucuriă, că persóna sa devenise în Aachen atâtŭ de populară, îi dărui douĕ monede de aurŭ.

Cursulu pieţei Braşovu

din 19 Decemvre st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8 35	Vênd.	8.40
Argint românesc	»	8.30	»	8.35
Napoleon-d'orĭ	»	9.96	»	9 99
Lire turcescĭ	»	11.20	»	11 39
Imperialĭ	»	11.20	»	11 30
Galbenĭ	»	5.95	»	5 97
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.00	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	123.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

---

mière!« In momente aşa de critice este bine venitŭ orĭ ce mijlocŭ, spre a escita entusiasmulŭ trupelorŭ. Cu tóte că încă înainte de Sevastopolŭ era împĕrăţia francesă o faptă împlinită, totuşĭ colónele francese au fostŭ conduse la asaltarea »Malacovului« în sunetele Marseillaisei. Comandantulŭ englesŭ alŭ trupelorŭ, ce au asediatŭ Gibraltarulŭ, a dedicatŭ Englesilorŭ sĕi osteniţĭ chiar o asemĕnare gastronomică, spuindu-le, ce mare ruşine ar fi, ca nisce ómenĭ, carĭ se nutrescŭ cu Beefsteaks şi cu Porter (bere englesésca) sĕ nu pótă învinge nisce flămânḑĭ cum suntŭ aceştĭ Spaniolĭ, carĭ mâncă numai cépă şi beau numai apă. Entusiasmulŭ cuprinse d'odata la aceste cuvinte pe toţĭ Englesii, onórea lorŭ naţională era angagiată şi — Gibraltar fù luatŭ. Ear' când Fridericŭ celŭ Mare vĕḑêndŭ că unŭ regimentŭ de călăreţĭ a atacatŭ de repeţite orĭ pe duşmanŭ fiindŭ mereu respinsŭ, le strigă călăreţilorŭ: »Cânilorŭ, vreţĭ sĕ trăiţĭ o veciă?!« acésta n'a fostŭ nicĭdecum vr'unŭ apelŭ la vr'unŭ atributŭ idealŭ-eroicŭ alŭ lorŭ, şi totuşĭ a avutŭ efectŭ, căcĭ ataculŭ viitorŭ reuşi.

Elanulŭ face minunĭ. Însĕ cu câtŭ mai uşorŭ accesibilă e o trupă acestui elanŭ, cu atâtŭ mai iute póte deveni victima panicei, abstragêndŭ dela aceea, că entusiasmulŭ e bine venitŭ, spre a esecuta unŭ „choc" (isbire) cu asaltŭ, dér e fără scopŭ pentru lupta de focŭ, alŭ căreia efectŭ depinde dela sângele rece, care este unŭ atributŭ tocmai aşa de necesarŭ alŭ vitejiei moderne.

O trupă care întrunesce în sine amêndouĕ aceste calităţĭ, este idealulŭ hărniciei rĕsboinice.

A prepara o isbire cu precisiunea rece a luptei de focŭ şi a o esecuta apoi cu tótă puterea entusiasmului înflăcăratŭ cu asaltŭ, acésta o pretinde technica de aḑĭ a rĕsboiului. Nu cumva e rassa germană, care se apropiă mai multŭ de acestŭ idealŭ rĕsboinicŭ? Nu cumva acéstă însuşire a ei a decisŭ resultatulŭ rĕsbóielorŭ din ultimele decenii?... Pe o trupă, a cărei indiviḑĭ au sânge mai greoiu, care e dér mai scutită de orĭ-ce afectŭ, de acela alŭ însufleţirei ca şi de acela alŭ spaimei, te poţĭ basa totdéuna mai multŭ, pre când de altă parte trupe cu temperamentŭ, care se aprinde uşorŭ au sĕvêrşitŭ fapte, carĭ vorŭ străluci în vecĭ în istoria rĕsbóielorŭ. Erau tocmai bine dispuse.

Orĭ cum ar fi însĕ, conducerea e mai uşóră, când armata este compusă din elemente omogene, pentru că atuncĭ poţĭ ajunge la órecare pragmatică în principiele întrebuinţărei ei.

Nicĭ o armată pe lume însĕ nu oferă în acéstă privinţă o deosebire atâtŭ de mare, ca cea austriacă. Ea este chiarŭ unică în felulŭ ei!

(Va urma.)

Nr. 542 ex 1885.
a. f. sc. gr.

1—3

Escriere de concursŭ.

In înţelesulŭ Instrumentului fundaţiunale (punctulŭ VI. 4. c. alinia din urmă) pentru administrarea fondurilorŭ scolastice ale fostilorŭ grăniţierĭ romanĭ din teritoriulŭ de odinióră alŭ regimentului II. românŭ de margine din Ardealŭ şi a conclusului adunărei generale a Comitetului grăniţărescŭ din 16 Septemvre 1885. la punctulŭ 34. alŭ protocolului de şedinţă se escrie concursŭ pentru ocuparea postului de profesore pentru musică şi cântare la gimnasiulŭ românescŭ greco catolicŭ din Năsĕudŭ şi la şcólele normale de prunci şi de copile de aicĭ, cu care postŭ e împreunatŭ, după diferinţa careficaţiunei concurenţilorŭ:

I. Salariulŭ de 700 fl. v. a. pe anŭ, ca suplente cu dreptulŭ că déca în timpŭ de trei anĭ, şi-a împlinitŭ datorinţele de profesore la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ sĕ pótă înainta la salariulŭ de nouĕ sute (900 fl.) v. a. cu dreptulŭ la pensiune ca la ceialalţĭ profesorĭ ordinarĭ dela acestŭ gimnasiu şi adausele decinalĭ, cum se vorŭ statori, după statute de către comitetulŭ administratoriu din cândŭ în cândŭ, pentru acelŭ concurinte, care va comprobá cu documente legalĭ, autentice şi valide;

1), prin absolutoriu şi atestate de progresŭ séu atestate finalĭ dela vre-unŭ institutŭ superiorŭ pentru instrucţiunea în musică şi cântărĭ şi anume dela unŭ conservatorŭ, că are capacitatea formală de a dá instrucţiune în tóte instrumentele musicalĭ;

2). Preferinţă va avea celŭ ce va dovedi că a fostŭ în eserciţiu practicŭ şi a datŭ învĕţătură din musică şi cântare la unŭ gimnasiu séu la una din scólele medie de asemenea categorie cu succesŭ bunŭ în timpŭ de trei anĭ, séu că a esercitatŭ în modŭ practicŭ instruirea în musică la unŭ institutŭ superiorŭ de musică şi cântare, séu că după absolvirea conservatoriului a fostŭ totŭ în atâtŭ timpŭ conducĕtorŭ de orchestră militară de musică după lege, orĭ statutŭ, séu ca conducĕtoriu alŭ unei capele de musică din vr'o cetate;

3). Că scie limba română ca limbă de propunere, séu limba nemţéscă, maghiară, francesă orĭ italiană ca limbĭ mijlocitóre pentru învĕţămêntŭ, avêndŭ celŭ-ce nu scie românesce, în timpŭ de trei anĭ a se supune unui esamenŭ, prin care sĕ dovedéscă că e în stare a'şĭ propune obiectulŭ în limba română;

4). Originea, etatea şi religiunea prin carte de botezŭ;

5). Studiele ce le-a mai făcutŭ cumva şi că e atâtŭ moralminte, câtŭ şi în purtarea sa civică nepătatŭ;

6). Testimoniu medicalŭ despre starea sănĕtăţei.

II. Salarulŭ de 600 fl. v. a. pe anŭ la concurentele fără una séu mai multe din condiţiunile puse mai în susŭ, însĕ acesta numai ca substitutŭ fără dreptŭ de pensiune şi de decenale.

III. Comitetului administratorŭ de fondurile scolastice grăniţărescĭ i se reservă însĕ dreptulŭ de a remunerá service estraordinarĭ, după trei anĭ urmate de resultate şi succesŭ de totŭ eminente în împărtăşirea la scolarĭ a învĕţămêntului din musică şi cântare, séu prin salariu mai mare până la maximulŭ de 900 fl v. a. séu prin înaintarea la gradulŭ de suplentŭ orĭ definitivŭ.

Suplicile concurinţii şi-le vorŭ adresá la: „Comisiunea administratóre de fondurile scolastice" din Năsĕudŭ până la **15 Ianuariu 1886**, Călindarulŭ nou la 6 óre séra, căcĭ mai târḑiu nu se vorŭ mai primi şi nu se vorŭ subşterne spre desbatere şi considerare.

Din şedinţa comisiunei administratóra de fondurile scolastice.

Năsĕudŭ, 10 Octomvre 1885.

Preşedintele: *Ioanŭ Ciocanŭ.*

Secretarulŭ: *Ioachimŭ Mureşianu.*